(1348) "युच्छ प्रमादे" (I-भ्वादिः-214. अक. सेट्. पर.)

[1]युच्छकः-च्छिका, युच्छकः-च्छिका, युयुच्छिषकः-षिका, योयुच्छकः-च्छिका; युच्छिता-त्री, युच्छयिता-त्री, युयुच्छिषिता-त्री, योयुच्छिता-त्री; [2]प्रयुट्-प्रयुड्-प्रयुशौ-[A]प्रयुशः; इतीमानि सर्वाण्यपि रूपाणि दैवादिक-क्लिश्यतिवत् (287) ज्ञेयानि।

(1349) "युज समाधौ" (IV-दिवादिः-1177. अक. अनि. आत्म.)

समाधिः = चित्तवृत्तिनिरोधः।

'युनक्ति युङ्क्ते योगार्थे, समाधौ युज्यते श्यनि।
युजेः संयमनार्थे वा णौ योजयति योजति॥' (श्लो. 64) इति देवः।

योजकः-जिका, योजकः-जिका, युयुक्षकः-क्षिका, योयुजकः-जिका; योक्ता-योक्त्री, योजयिता-त्री, युयुक्षिता-त्री, योयुजिता-त्री; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि रौधादिकभुनक्तिवत् (1162) ज्ञेयानि। [3]प्रयुक्-प्रयुजौ-प्रयुजः, [B]युक्, [4]युक्, [5]योगी, [6]युक्तः, युज्यमानः, योजयमानः,

---

1. उपदेशेऽयं धातुः युछ इत्येव पठितः। 'छे च' (6-1-73) इति तुकि, तस्य श्चुत्वेन चकारे च युच्छ इति सम्पद्यते। अत्र ण्वुल्निमित्तको गुणः कथं न? इति न शङ्क्यम्, अन्तरङ्गत्वेन प्रथमं तुकि लघूपधत्वाभावात् गुणो न। न चात्र 'वार्णादाङ्गं बलीयः' (परि-56) इति वचनात् प्रथमं गुणस्यापत्तिः कार्या; भिन्नाश्रयत्वात्, इत्यन्यत्र विस्तरः।
2. क्विपि, 'च्छ्वोः शूठ्—' (6-4-19) इति सतुकस्य छकारस्य शकारे, तस्य 'व्रश्च—' (8-2-36) इत्यादिना षकारे, जश्त्वचर्त्वयोश्च रूपमेवम्।
3. 'सत्सूद्विषद्रुहदुहयुज—' (3-2-61) इत्यादिना सोपसर्गात् क्विपि रूपमेवम्। अत्र निरुपसर्गादपि क्विप्, सूत्रे 'अपि' शब्दस्वारस्यात्। युक्-युजौ-युजः, इत्यपि साधुः।
4. स्त्रियां भावादौ सम्पदादित्वेन (वा. 3-3-108) क्विपि रूपम्। 'युजमापन्ना महर्षयः' इति धातुवृत्तावुदाहृतम्। अत्र युजम्=योगमित्यर्थः। काशिका (7-1-71) द्रष्टव्याऽत्र।
5. 'सम्पृचानुरुधाङ्यमाङ्यसपरिसृसंसृजपरिदेविसंज्वरपरिक्षिपपरिरटपरिवदपरिदह-परिमुहदुषद्विषद्रुहदुहयुज—' (3-2-142) इत्यादिना यथासम्भवं तच्छीलतद्धर्म-तत्साधुकारिष्वर्थेषु घिनुण्प्रत्यये, 'चजोः कु घिण्ण्यतोः' (7-3-52) इति कुत्वम्।
6. धातोरस्याकर्मकत्वात् 'क्तोऽधिकरणे च ध्रौव्य—' (3-4-76) इति क्तप्रत्ययः।

A. 'अहूर्गचित्ताः परिमूर्च्छितव्रताः स्फूर्णामया अप्रयुशः कृतोच्छनाः।' धा.का. 1.29.
B. 'कंसानुरोध्यणनहन्मतिमद्युगर्च्यः.....॥' धा. का. 2. 62.